

WRCS e tla thoma go šoma neng?

Kgoro ya Merero ya Meetse (DWA) e tšweletše ka maitekelo a go aroganya methopo ya meetse go fihla ga bjale. Go tsenywa tšhomišong ga WRCS, bjale ka ge go swanetše go ya ka Melawana ya go Hlama Dikgonagatši tšaTsela ya Karoganyo ya Methopo ya Meetse, go tla dirwa ka dikgato gomme tšhomišo e tla thoma ka disistime tša Olifants, Olifants-Doorn le Vaal ka 2010. Ka morago, DWA e tla tšwelela go aroganyamethopo ya meetse ye bohlokwa madutelong a mangwe.

Ke mang yo o swanetšego go tsenya tšhomišong?

Kgoro ya Merero ya Meetse ka Bolaodi: Karoganyo ya Methopo ya Meetse, e na le maikarabelo a go netefatša gore WRCS e tsenywa tšhomišong le gore Magoro a Taolo a phatlalatšwa gabotse kuranteng ya mmušo;

Dipoelo tša tsela ya karoganyo di tlamela balaodi ba methopo ya meetse ka dintlha tše itšego tšeo di swanetšego go fihlelelwa ka go lebana le tema yeo e amanago le ditragalo tša go fapafapana tša tšhomišo ya meetse ka bodutelong.

Ge MC e fetša go hlangwa, ke maikarabelo a bohle ba šomišago meetse go laola tema ya tšhomišo ya bona ya meetse ka go obamela melawana ya tšhomišo ya meetse gore go kgonwe go fihlelela dinyakwa tša MC;

Bašomiši ba meetse ba tla lemoga bjang seo se diragalago?

Kamano e tiilego le batšeakarolo e tla dirwa kगतong e nngwe le e nngwe ya tiragatšo ye.

Tiragatšo ya karoganyo e amana bjang le maitekelo a mangwe ao a šetšego a le gona Kgorong?

Tiragatšo ya karoganyo ga e dirwe e le noši go sa šetšwe maitekelo a mangwe ao a setšego a le gona, gomme e kopantšwe gabotse thulaganyong ya tšhireletšo, tihabollong le tšhomišong ya methopo ya meetse.

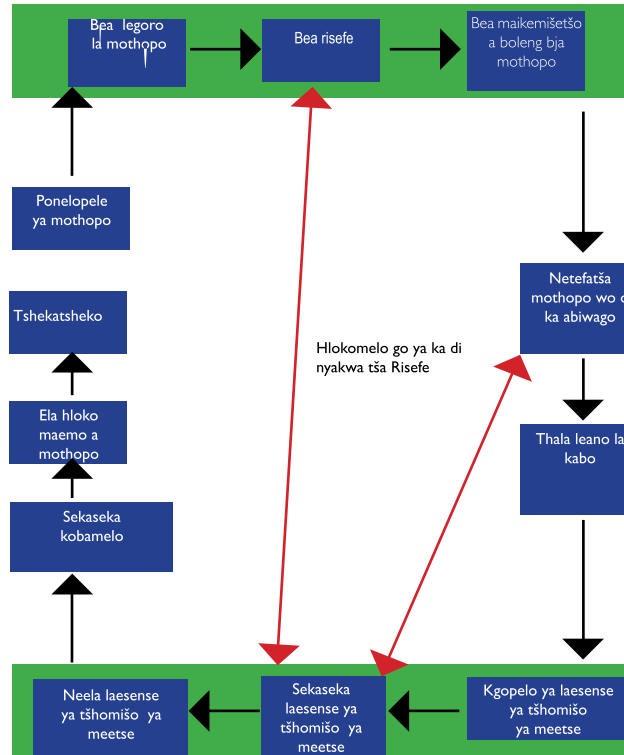
Maemo a bjale a leano la go tsenya tšhomišong tsela ya karoganyo ke afe?

Go thomiwa ga WRCS go tlišitše Melawana ya go Hlama Dikgonagatši tšaTsela ya Karoganyo ya Methopo ya Meetse, yeo e phatlaladišwego e le Molawana 810 mo kuranteng ya mmušo 33541 ya 17 Setemere 2010. Phatlalatšoya melawana e e tla dira gore go thongwe ka go tsenya tšhomišong tsela ya karoganyo ya methopo ya meetse mo madutelong a bohlokwa.

Tšhireletšo ya Methopo ya Meetse

Seswantšho se se bontšha tiragatšo ya go aroganya methopo ya meetse bjale ka kgato ya mathomo mo go thekgeng tšhireletšo ya methopo ya meetse kgahlanong le tšhomišo ya yona mo gare ga tshepetšo ya taolo ya mothopo wa meetse wo kopantšwego.

MEKGWA YEO E LEBANTŠWEGO METHOPONG

Hlokomelo go ya ka di nyakwa tša Risefe

TAOLO YEO E LEBANTŠWEGO HOLEGONG YA PHETOŠA-SEEMO SA MOTHOPO

TŠHEDIMOŠO YE NNGWE

Go bona tšhedimošo e nngwe, gokagana le Mma Tovhواني Nyamande goba Mma Shane Naidoo dinomorong tše latelago: 012 336 7521 goba 012 336 6707, goba imeili: nyamandet@dwa.gov.za goba naidooshanedwa.gov.za

GO TSENYWA TŠHOMIŠONG GA TSHEPETŠO YA GO AROGANYA METHOPO YA MEETSE

Toll Free 0800 200 200 www.dwa.gov.za

Matseno

Go bonwe gore methopo e mengwe ya meetse ka lebaka la bohlokwa bja yona mo go tša thlago e ka hloka maemo a godimo a tšhireletšo, mola methopo e mengwe ya meetse e tla kgotsofatša dinyakwa tša naga tša tlhabollo le ikonomi. Go ya ka tlhokego ya Molaotheo wa tlhabollo e e tšwelelago, methopo ka moka ya meetse e swanetše go tšwelela go šoma. Kgaolo 3 ya Molao wa Bosetšhaba wa Meetse (National Water Act, 1998) (Molao 36 wa 1998), “NWA”, e diretšwe tš.hireletšo yeo e tletšego ya methopo ya meetse ebile e fa mekgwa e lokologanego yeo e tlišago diphilhele tša tšhireletšo bjalo ka karoganyo ya methopo ya meetse. Go arabela se, Kgoro ya Merero ya Meetse e hlamilile Tshepetšo ya go Aroganya Methopo ya Meetse (WRCS) ye e swanetšego go ba gona go ya ka melawana ye e malebana le karolo 12(1) ya NWA. WRCS ke tshepetšo ya dikgato yeo go yona methopo ya meetse e aroganywago go ya ka dihlopha tše itšego, tšeo di bontšhago ponelopele ya bodutelong ka go šeešša maemo a bjale a methopo ya meetse le go tlhalosa dintlha tša ikholoji, setšhaba le ikonomi tšeo di ithekgileng ka methopo yeo. Bjalo, go tsenywa tšhomisong ga WRCS go swanetse go šeešša tebe go ya setšhaba, ikonomi le tikologo mo bodutelong gore go sekasekwe ditshenyagalelo le dipoelo tšeo di amanago le tšhomiso kgahlanong le tšhireletšo ya methopo ya meetse.

WRCS e hlalosa ditlhophla tše tharo tša methopo ya meetse, e bontšha ka go nanya go thoma ka methopo yeo e tla šomišwago gannyane goya go methopo yeo e tla šomišwago kudu ka go šeešša dinyakwa tsa setšhaba le ikonomi tša bao ba ithekgilego ka methopo yeo ya meetse. WRCS ke karolo ya mehuta yeo e nabilego ya ditlhwatlhwa tšeo di lebanego methopo ka maikemišetšo a go tliša tekano gare ga tšhomišo le tšhireletšo ya methopo ya meetse. Bjale go aroganywa ga methopo ya meetse go bontšha kgato ya mathomo tshepetšong ya tšhireletšo gomme seo se tla thuša tshekasekong ya bontšhi le boleng bja meetse ao a nyakegago gore tikologo e šome gabotse mmogo le go tšweletša tiragalo ya ikonomi yeo e ithekgilego ka methopo ye itšego ya meetse.

Methopo ya meetse e swanetše go aroganywa go ya ka magoro ao a latelago:

Methopo ya meetse ya Legoro I ke yeo e šomišwago gannyane ebile maemo kakaretšo a tikologo ya methopo yeo ya meetse a fetotšwe gannyane go tšwa maamong a yona pele ga hlalollo

Methopo ya meetse ya Legoro II ke yeo e šomišwago ka tsela ya magareng ebile maemo kakaretšo a tikologo ya methopo yeo ya meetse a fetotšwe ka tsela ya magareng go tšwa maamong a yona pele ga hlalollo

Methopo ya meetse ya Legoro III ke yeo e šomišwago kudu ebile maemo kakaretšo a tikologo ya methopo yeo ya meetse a fetotšwe kudu go tšwa maamong a yona pele ga hlalollo

Tshepetišo ya go tšweletša legoro la mothopo wa meetse:

Thala dikelo tša tekolo gomme o hlalose maemo a bjale a methopo yeo ya meetse;

Kgokaganya boleng le maemo a ikonomi ya setšhaba le ikholoji ga mmogo le seemo sa methopo ya meetse;

Ela dinyakwa tša meetse tša ikholoji le diphetogo tša dithoto, ditirelo le dimelo tsa meetse a senago boleng bja ikholoji

Laetša tebe go ya maemo a ikholoji yeo e swarelelegago;

Lekola tebe go mo gare ga tshepetšo ya taolo ya mothopo wa meetse wo kopantšwego

Lekola tebe go le batšekarolo;

Phatlalatša thulaganyo ya sehlopha kuranteng ya mmušo

Dipotšišo tšeo di Botšišwago gafetšakgafetša

Tshepetšo ya Karoganyo ya Methopo ya Meetse (WRCS) ke eng?

Sehlopha sa ditshepetšo, tšeo di beilwego gabotse go ya ka Melawana, go tšweletša ka go fapafapana Magoro a Tshepetšo (MC) ya methopo ya meetse

Go netefatša MC, WRCS e bea sehlopha sa ditshepetšo tšeo di hlophilwego mmogo ka dikgato tše šupa tšeo e rego ge di šomišwa bodutelong bjo bo itšeng, tša thuša mo tiragatšong ya go tšweletša tekatekano magareng ga tšhireletšo ya methopo ya rena ya meetse le tšhomišo ya yona go fihlela maikemišetšo a ikonomi le a setšhaba. Dipoelo tša mafelole tša tiragatšo ya go aroganya ke sehlopha sa tumo ya

dimelo sa mothopo o mongwe le o mongwe wa meetse bodutelong bjo bo itšego.

Dikgato tše šupa tša tiragatšo ya go aroganya di adilwe ditokomaneng tša thekgo ya setegeniki tšeo di lego go:

<http://www.dwa.gov.za/Documents/Policies/WRPP/default.htm>

Ke ka lebaka la eng re swanetše go aroganya methopo ya meetse?

Tšweletšo ya legoro la mothopo wa meetse ke kgato ya mathomo tiragatšong ya tšhireletšo.

Legoro la Taolo ke eng?

Legoro la Taolo, leo le tla go thoma go tšhomišo e nnyane go ya go e kgolo, se tlhalosa tumo ya maemo a mothopo, le gore o ka šomišwa go fihla kae.

Tiragatšo ya karoganyo e tla akaretša eng?

Tiragatšo e thoma ka go šomiša WRCS go hlalosa maemo a bjale a methopo ya meetse (goba karolo ya yona) go ya ka ditho tša ekholoji le bayofisikhale. Go ba le tiragatšo ya dipoledišano yeo go yona tshepetšo ya karoganyo e šomišwago go lebeletšwe dintlha ka moka tša ekholoji, setšhaba le ikonomi, go tlhalosa maemo a a lebeletšwego nakong e tlogo.

Dipoelo tša tiragatšo ya karoganyo ke eng?

Magoro a Taolo, E KA BA Legoro I, II, goba III

Poloko ya meetse (Risefe)

Maikemišetšo a Boleng bja Methopo (diRQO)

Kgokagano gareng ga Dirisefe le diRQO ke eng?

MC ya methopo ya meetse e bea mellwane ya bolumu, phatlalatšo le boleng bja Risefe le diRQO gomme di laetša netefatšo ya karolo yeo e ka abiwago ya methopo ya meetse gore e šomišwe. DiRQO ke sete ya maikemišetšo ao a hlalosago ka botlalo le/goba ka tšhomišo ya dinomoro tsela yeo mothopo wo itšego o tlogo laolwa ka gona.

Go tla direga eng ka Dirisefe tša Mathomo tšeo di lego gona?

Di tlo no ba di le gona go fihlela di ntšhwa ke MC, Risefe le diRQO tsa methopo yeo ya meetse (goba karolo ya yona) tšeo di tla bego di phatlaladitšwe kuranteng ya mmušo.